

Posamezna šte.

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

128. šte.

Maribor, dne 29. oktobra 1928.

Letnik XV.

Jugoslovanski klub na braniku primorskih Slovencev in Hrvatov.

Italijanski fašizem je zaključil, da mora zemlja Slovencev in Hrvatov, ki so si jih podjarmili Italijani, na vsak način in za vsako ceno dobiti na zunaj italijanski izraz. Zato mora slovenski in hrvatski jezik izginiti iz javnega življenja. Pri sodiščih in na poedinah uradih mu ni mesta. Da bi izginil tudi iz zasebnega življenja slovenskega naroda, je italijanska šolska uprava izdala naredbo, da mora slovenščina počenši s prvim šolskim letom od zdaj naprej izginiti iz ljudskih šol. Tako bi se naj mlad zarod Slovencev in Hrvatov poitalijanil in bodoči zarodi naj ne bi govorili več slovenskega jezika.

Temu groznemu udarcu italijanske države zoper primorske Slovence in Hrvate je sledil drugi udarec, ki ga je izvedla politična uprava proti slovenskim časopisom. Prefekt pokrajine Furlanije je odredil, da slovenski časniki od 21. oktobra naprej ne smejo več izhajati v tujem, to je slovenskem jeziku, marveč morajo dodati naslovu, člankom in vsakemu posebnemu odstavku odgovarjajočo prestavo v italijanščini.

Tako hoče italijanski fašizem obglaviti slovenščino in v brzem tempu izvršiti poitalijančevanje Slovencev na Goriškem in Tržaškem ter oropati tudi primorske Hrvate velikega zaklada njihovega materinega jezika.

Jugoslovanski klub v narodni skupščini v Beogradu je takoj opozoril vlado na nečloveško postopanje italijanske vlade proti našim slovenskim in hrvatskim bratom na Primorskem. V njegovem imenu je poslanec dr. Hohnjec dne 24. oktobra vložil na ministra zunanjih zadev Ninčiča interpelacijo, v kateri je ostro protestiral zoper nekulturno in za sedanjo dobo sramotno postopanje italijanskih fašistovskih imperialistov proti našim primorskim bratom. Primorski Slovenci in Hrvati nimajo nobenega orožja, da se bi branili proti strašnemu italijanskemu pritisku. Zato jim naša država in njena vlada mora priti na pomoč. Poslanec dr. Hohnjec je zahteval, da naša vlada diplomatskim putem upliva na italijansko vlado, da restituira Slovincem in Hrvatom odvzete osnovne narodne pravice ter da hkrati obvesti Zvezo narodov o nečuvenem zatiranju slov. narodnih manjšin v Italiji.

* * *

Politični položaj.

Iz skupščine. Na petkovi skupščinski seji je bil od vlade navzoč samo notranji minister Vujičić, ostali ministri so bili pri seji ministrskega sveta na dvoru, zato so odpadli odgovori ministrov na razna vprašanja. — Predsednik je sporočil, da je dobil pismeno vabilo iz Varšave, naj bi naš parlament obiskal poljski parlament. Vabilo je bilo sprejeto in se je predsednik pooblastil, da v sporazumu z načelniki posameznih strank organizira potovanje. Na to je predsednik predlagal, da se povabi čehoslovaški parlament, naj vrne svoječasni obisk naših parlamentarcev v Pragi. Tudi to je bilo sprejeto. Predsednik je naznanil, da je dobil poročilo finančnega odbora o spremembah zakona o trošarinah. Na to se je prešlo na dnevni red: Volitev odbora za reformiranje občin. Predsednik je sporočil sporazumno listo načelnikov posameznih skupin. V odbor je bilo izvoljenih 11 radikalov (1 džemijetovec), 4 demokrati, 3 od Jugoslovanskega kluba (Nemanič, Stanovnik in Žebot), 2 od muslimanskega kluba in 1 zemljoradnik.

Reško vprašanje. V petek dopoldne je bila seja ministrskega sveta pod predsedništvom kralja v novem dvoru. Seje so se udeležili vsi ministri, razen ministra za notranje stvari Vujičića. Na dnevnem redu so bila vprašanja zunanje politike. Ministrski predsednik Pašić je prečital Mussolinijev odgovor na njegovo pismo. Odgovor ni v obliki pisma, temveč v obliki poročila našega rimskega poslanika, kateremu je Mussolini vstno razložil svoje stališče. Mussolinijev odgovor vsebuje nastopne razloge: 1. Reka Italiji, 2. Delta in Baroš kraljevini SHS, Bankin pa se odstopi v zakup, 3. pripravljenost za korekturo meje pri Kastvu. Kakor se po raznih listih poroča, je sklenil ministrski svet za-prositi Musolinja za preciziranje predlogov.

Dalekovidni banatski radikali. Radikalni poslanci iz Banata so bili te dni pri ministru zunanjih zadev Ninčiču, da se informirajo o rezultatu pregovorov med našo državo in Rumunijo glede razmejitve. Imenovanim poslancem nikakor ni po volji, da nam pripade važno trgovsko in industrijsko mesto Zombolja, češ, da je to mesto popolnoma nemško. Predlagali so da se naj da Zombolja Rumuniji, ki pa nam naj v zameno odstopi dve srbski vasi. Nemški poslanci pa so se tej zahtevi najodločnejše uprli, ker bi bili Nemci oropani s tem svojega najvažnejšega kulturnega centra v Banatu. Vsekakor je pa ta zahteva značilna za prijateljstvo med banatskimi radikali in Nemci.

PROTEST PROTI LASKEMU NASILJU.

Nečuvno italijansko nasilje nad našim neodrešenimi brati v Primorju, ki presega že vsako mero, je vzbudilo tudi v Mariboru ogorčenje in odpor proti italijanski lažikulturi. Včeraj se je vršilo v nabito polni dvorani Narodnega doma protestno zborovanje, katerega so se udeležili mariborski Slovenci brez razlike strank. Zborovanje je otvoril predsednik akcijskega odbora g. prof. Ribarič, ki je v svojem govoru omenil par najznačilnejših pojavov »kulturnosti«. Na zborovanju so še govorili g. dr. Leskovar za SLS, g. Kejžar za JDS, g. ravnatelj Voglar za Ciril-Metodovo družbo, g. Roglič v imenu NSS ter g. Džamonja v imenu Narodne Obrane. Na koncu zborovanja je bila sprejeta resolucija:

Mariborski manifestacijski zbor, sklican dne 28. oktobra v Narodnem domu za pravice materine besede zaslužjenih bratov v Italiji, izraža občudovanje in svoje simpatije zaslužjenim jugoslovanskim rojakom, ki navzlic nezaslišanemu terorizmu stoje neomajeno kakor skala v ljubezni do svojega rodu in svoje materne besede;

izreka svoje ogorčenje in indignacijo nad barbar-skimi metodami in ukrepi italijanske šovinistične vlade, stremeljimi za tem, da nacionalno ubijejo 650.000 kulturnih Jugoslovancev;

poziva poslance v Beogradu, da posvečajo krivicam Julijske Krajine in na Koroškem največjo pozornost, ter da gradijo, ki ga zbira narodnoobrambne organizacije, sistematično obdelajo;

poziva vse naše kulturne organizacije, intelektualce in vseučilišča, naj z znanstvenimi deli opozore kulturne države: Ameriko, Francijo, Anglijo in dr. na nekulturna italijanska barbarstva;

poziva vlado v Beogradu, da spravi vsa italijanska grozodejstva nad našimi rojaki v Primorju pred Ligo narodov;

se obrača na vse Slovence, Srbe in Hrvate v Jugoslaviji, naj po svojih gmočnih razmerah pomagajo narodno obrambnim organizacijam;

roti mladino, naj se duševno in telesno usposablja, da bo zamogla, če bo treba, žrtvovati tudi življenje za osvoboditev svojih zaslužjenih bratov.

Pred novo evropsko konferenco

Po angleških virih poročajo listi, da se vršijo med Anglijo in Francijo ter ostalimi zavezniki pogajanja, da bi se sklicala meseca novembra konferenca vseh držav, ki so podpisale verzajsko pogodbo. Na tej konferenci naj bi se rešilo reparacijsko vprašanje, kakor tudi vprašanje medzavezniških dolgov.

Angleški ministrski predsednik Baldwin je imel te dni daljši govor o zunanjepolitičnem položaju. Naglašal je nujno potrebo sanacije Evrope, ter izjavil, da bo ta le tedaj uspela, če bosta Francija in Belgija sledile pozivu Anglije in Amerike ter se udeležili gospodarske konference. Izvajal je nadalje, da so brezupne razmere v gospodarskem življenju kakor tudi zlasti zasedba Poruhrja krive vedno naraščajoče brezposelnosti na Angleškem.

Najvažnejši angleški listi že dalje časa naglašajo nekaj podobnega, slikajo obupne gospodarske razmere v Evropi, razmotrivajo, koliko krivde na njih nosi Francija ter prihajajo končno do zaključka, da mora Anglija pred pogubonosnimi posledicami najprej sebe zavarovati, potem pa začeti akcijo, da se v splošnem reši in popravi, kar je še mogoče.

Še jasnejše in ostreje od min. predsednika Baldwin je pa govoril v Londonu general Smuts, predsednik južne Afrike. Najprej je poudarjal veliko važnost in potrebo nove mednarodne konference, ki se mora pred vsem končati sporazumno glede reparacij. Sporazumu, ki je tako silno potreben, se mora pa po njegovem mnenju tudi to žrtvovati, kar nekatere sile iz posebnih namenov smatrajo za nedotakljivo. Gotovo je, da Nemčija ne more dajati odškodnin, dokler ne preneha okupacija Poruhrja. Versaillesko pogodbo je treba revidirati, sicer je pa itak Francija s svojo politiko, ki stremi za razcepom nemške države, prva dala inicijativo za revizijo te mirovne pogodbe in se v slučaju potrebe ne sme pustiti, da bi na drugi strani to pogodbo predstavljala kot nedotakljivo.

Govornik očita Franciji, da s svojo vojno politiko ugonablja gospodarski razvoj Evrope ter da veže na sebe s posojili in drugimi sredstvi male države z nalogom, da se angažirajo za njeno imperijalistično politiko. Velika Britanija se mora pred to nevarnostjo braniti ter skrbeti z vsemi sredstvi, da prepreči francoski militarizem. Za vsak slučaj pa mora seveda tudi sama sebe dobro oborožiti.

Francija zadnji čas zares z največjo vnemo veže na sebe male države. Njen senator Berengér je obiskal

Jugoslavijo, Rumunijo in Poljsko in če tudi je povsod moral opaziti najtežje notranje in gospodarske razmere, — Poljsko je našel celo pred pravim finančnim krahom, je vendar v vseh treh prestolicah govoril mnogo o močni vojski in vsem trem državam je zagotovil posojilo za oboroževanje.

Čehoslovaški predsednik Masaryk je pa sam obiskal Pariz, prirejen mu je bil banket, izmenjavali so se pozdravni in prijateljski govori, angleški listi pa vedo z gotovostjo povedati, da francoska vlada le ni zadovoljna s tem obiskom, ker ni prišlo do podpisa vojaške pogodbe med Francijo in Češko. Čehi imajo radi francoske strokovnjake v svoji vojski, ostati pa hočejo samostojni. Nekateri angleški listi pa več ali manj odkrito namigavajo, naj Čehi ne sklenejo posojila v Franciji, češ, da je Francija sama v finančnih zadregah. — Iz vse te pisave se vidi, da prijateljstvo med Anglijo in Francijo ni pregoreče. Pri neki slavnostni pojedini je dejal lord Curzon, da nima nobeden minister večjega vpliva na zunanjo politiko kot dr. Beneš, ki je pravi ustanovitelj male antante. Angleška vlada goji za Čehoslovaško najgloblje simpatije. — Take besede so več kakor običajni pokloni in kažejo, da bi Anglija rada spravila čehoslovaško državo v tok svoje lastne politike.

Našo državo je pa Anglija začela zopet tirjati za pred- in medvojne dolgove in to gotovo le radi tega, ker je z SHS vlado Francija zelo zadovoljna in ker je naša država v vedno večji odvisnosti od Francije. Vsa ta dejstva kažejo, da se bo nova evropska konferenca vršila v znamenju velikega nasprotstva med Anglijo in Francijo in da malim državam, kakor je naša, odvisnost od Francije ne more služiti v korist.

Po svetu.

Pred volitvami v Bolgariji. Bolgarski vladni listi z velikim zadovoljstvom poročajo, da danes v Bolgariji sploh ni opozicije. To je seveda razumljivo, ker so režimski in polrežimski listi edini, ki izhajajo in ker je vladna diktatura ubila vsako protirežimsko stremljenje. Vladni predsednik Cankov hodi v velikem spremstvu vojaštva in policije na volilne shode, kjer obeta dobo nove demokracije in veliko blagostanje. To »demokracijo« pa osvetljuje v žarki luči mrzlično delo sodišč, ki izrekajo krute obsodbe nad velikim številom zemljoradnikov in komunistov in na delu so tudi posebne vladne komisije, ki iščejo med državnimi uslužbenci zemljoradniške in komunistične pristaje, da jih pomečejo iz službe ter nadomestijo s svojimi zaupniki.

Boji na Grškem. Po poročilih grške vlade, je upor zadušen in tudi begunci, ki prihajajo na naše ozemlje, poročajo, da je vlada uporne garnizije razorožila in uporniške voditelje pozaprila. Cela revolucija in protirevolucija je delo oficirskih krogov. Delovni sloji Grčije so napram enim in drugim popolnoma ravnodušni in vse kaže na to, da oficirska klika samo vsled svoje oblastiljivosti in razvajenosti uprizarja razne pokrete. Grčija si je nakopala na vrat silen militarizem in oficirska kasta je za državo vir vseh neredov in zmešnjav.

Poostreitev čehoslovaškega spora radi narodnega praznika. Česko-slovaški parlament je sklican na dan 30. oktobra in to smatrajo Slovaki za provokacijo, ker je ta dan njihov narodni praznik v spomin na martinško deklaracijo, s katero so Slovaki leta 1918 proglasili svojo narodno suverenost. Vodja slovaške ljudske stranke Hlinka je izdal proglas na slovaški narod, ki pravi med drugim: »Vlada je napravila napako, da ne rešpektira našega narodnega praznika, dan martinške deklaracije, ona ne prizna tega dne, ker sklicuje skupščino v Pragi. V tem vidim najnovejšo kršitev naše narodne samobitnosti in suverenosti. Naša dolžnost je, da proti temu protestiramo. Dne 28. oktobra nismo niti slutili o proglasitvi čehoslovaške republike. Mi smo 20. oktobra pod madžarskim orožjem sprejeli martin-deklaracijo in za to je naš praznik 30. in ne 28. oktober. Pozivam vse Slovake brez razlike strank, da na ta dan nobeden ne gre v Prago.

Vladna kriza v Rumuniji. Rumunski režim kaže tudi v svojih vladnih in ministrskih homatijah mnogo sličnosti z beograjskim režimom. Sedaja je nastala vladna kriza radi notranjega ministrstva, katerega bi rad ministrski predsednik podelil svojemu najožjemu zaupniku, a se temu protivi drugi del ministrov, ki se hoče s pomočjo tega portfelja tudi obdržati odločno moč v notranji politiki. Kakor je znano, še tudi fašistovski pokret ni potlačen in tako se pripravljajo tudi na romunskih tleh med samimi sedanji diktatorji hudi boji in spori.

Pred razpadom Nemčije. Državna vlada je poslala saškemu ministrskemu predsedniku Zeignerju ultimatum, v katerem zahteva odstop sedanje saške vlade. Državna vlada utemeljuje ta svoj korak s tem, da komunistični člani vlade ščuvajo na odpor proti državi. Državna vlada ne priznava več saške vlade. Če do zvečer ne prispe pozitiven odgovor, si pridržuje drž.

vlada nadaljne ukrepe. V informiranih krogih so mnenja, da bo vlada v tem primeru imenovala vladnega komisarja za Saško. Nova separatistična vlada v Porenju je sestavljena. Predsednik je Mathes, z naslovom polnomočnega komisarja, zunanji in trgovinski minister pa von Metzen. Porenska zavezniška komisija je novo vlado priznala, Porenska republika je uvedla latinsko valuto. Izdelala bo novčance v skupni svoti milijarde renskih frankov, ki bodo pokriti z državnimi boni, hipotekami na zemljišča in renskimi železnicami, ki bi jih prevzel konzorcij, sestavljen iz raznih držav. — Bavaraski diktator von Kahr je odklonil vsako pogajanje z berlinsko vlado, češ, da ne prizna državne vlade, ki trpi socialiste kot oblastnike Saske.

Reparacijska konferenca. Stališče Francije in Belgije glede reparacij je enotno. Konferenca bo gotovo sklicana in z gotovostjo se tudi to naglaša, da se bo morala ravnati po ameriških željah. Angleški listi poročajo, da se bo Francija udeležila reparacijske konference pod gotovimi pridržki. Vprašanje pa je, če se bo angleška vlada s temi pridržki strinjala.

Beleške.

Kumanovski spomenik. Že davno se je sklenilo, da se postavi na Kumanovem spomenik v spomin junakom kumanovske bitke. V te svrhe se je ustanovil odbor, ki je sklenil, da bi se spomin padlih žrtev počastil najbolje s tem, če se sezida kaka šola, bolnica ali pa dom za invalide. Vlada se je spočetka za kumanovski spomenik silno zavzemala ter obdržala celo vrsto sej in konferenc. Pozneje je pa celo stvar popolnoma prepustila odboru. Odbor je med tem delal ter dobil od kumanovske občine zemljišče za nameravano zgradbo bolnice. Zbral je tudi okoli 100.000 D, ko se naenkrat zopet oglasi vlada ter zavrača delo odbora in trdi, da hoče sama postaviti spomenik in sicer ne kakšno dobrodelno ustanovo, temveč navaden kip. Za ta kip je začela nabirati tudi denar in sedaj se bo najbrž tako zgodilo, da bo pobasala ves denar, ki ga je odbor nabral, da bo naprej pobirala denar in da končno ne bo ne bolnišnice, ne kipa.

Položaj v Črni gori. Iz pisem, ki jih pošiljajo ljudje beograjskim listom iz Črne gore, odseva naslednja slika te dežele: Nič se ne dela, ker nastajajo od dne do dne za vsako delo težje zapreke. Promet je razbit in brez vsake varnosti, trgovina je popolnoma zaostala in ubito je tudi gospodarstvo. Domača živina je že skoraj iztrebljena, oblast ne razume ne svojih dolžnosti, ne potreb in zahtev Črne gore. Organi, ki jih tja pošilja, so korumpirani in nesposobni. Šola propada in tudi sodišča padajo na vedno nižjo stopnjo. Prebivalstvo ropajo hajduki, globijo pa orožniki in vojska poje še tisto malo hrane, kar se pridela po kamenitih hribih. Kjer so vasi skupaj, tja hajduki ne pridejo, kjer so pa naselbine raztresene, tam pa ljudje samo tedaj lahko žive, če so s hajduki v dobrih odnosih. Kjer hajduki oropajo vas, gorje vasi in prebivalcem. Za hajduki namreč pride vojska, ki poje in pobere vse, kar najde, potem se pa zopet vrne v kasarne. Za vojsko pridejo seveda zopet hajduki. V celi pokrajini je na tisoče vojakov, orožnikov, policajev, uradnikov, špijonov, a nevarnih hajdukov komaj kakih trideset, a jim vendar nihče ne more do živga. Narod se izseljuje — veliki del pa umira vsled pomanjkanja in pa po zaporih. Črna-gora polagoma izumira. Oblast s silo trga Črnogoro od drugih krajev in ne pusti v njo prometa preko Trebinja. S tem bi bila zveza skrajšana na 4 dni. Vse prošnje so zastoj. Ker to ne gre v račun kotorskih radikalov, ki hočejo imeti ves promet preko Kotora in Lovčena, da pri tem mnogo zaslužijo. Vlada seveda ne vidi, da se na tak način s Črno goru vred uničuje tudi Boka Kotorska.

Zakaj se drži tako krčevito centralizma? Celotno beograjsko časopisje je soglasno v tem, da je samo in edino centralistična ureditev države zmožna, da se obvaruje državno edinstvo. Po tej koncepciji se mora vse centralizirati v Beogradu. Kakor vsem znano, se to tudi resnično godi. Med drugim centralističnim zlom so lasko leto uzakonili zakon glede državne hipotekarne banke. Po tem zakonu mora ves naš pupilarni denar, denar posameznih fondov itd. romati v to banko in to je nekdanjo Upravo fondov v Beogradu. Vsakdo bi pač pričakoval, da bo dajal zavod, ki dobiva večino denarja iz prečanskih krajev, tudi tem pokrajinam kredite. Res so se nekatere prečanske občine obrnile za kredit do te banke, a ga seve niso dobile, ravno tako je bilo tudi s posamezniki — prečani. A ta hipotekarna banka je zelo darežljiva za Beograščane. Ti si zidajo s kreditom iz te banke palače, razširjajo svoje trgovine in velike, da milijonske kredite iz te banke dobivljajo celo posamezni srbijanski časopisi. Beograjska «Politika» je dobila pred nedavnim časom od državne hipotekarne banke milijon dinarjev na 6 odstot. Že na sami obrestni razliki zasluži list letnih 140 tisoč dinarjev. Prečane je doletela čast, da nas beograjsko časopisje psuje ter napada za naš lastni denar. Kedo bi se torej čudil, da beograjsko časopisje tako navdušeno brani samo za Srbe blaženi centralizem.

Parcelacija Dalmacije je nemilo zadela vse Dalmatince, ki so, kakor je znano, na svojo deželo silno ponosni. V «Narodni svijesti» piše neki Dalmatinec o parcelaciji: «To, kar nam niso napravili niti Turki, Benečani, Nemci in Madžari, to so nam napravili naši bratje Srbi — radikali. Razdelili so nam Dalmacijo na štiri dele, sedaj pa hočejo, da njeno ime sploh izbrišejo. Službeno se naša zemlja ne sme več zvati Dalmacija ampak zetska, dubrovniška in splitska oblast. Dalma-

cija že nosi svoje ime 20 vekov, še pred Kristusom se je tako imenovala, in pod tem imenom je bila znana celemu svetu, še predno sta obstojali Srbija in Hrvatska, pa še danes je nabolj znana od vseh pokrajin Eshazije v bližnjem in daljnem svetu. radikali lahko s svojimi ukazi brišejo ime Dalmacije, kolikokrat hočejo, iz src Dalmatincev ga ne bodo nikoli izbrisali. Nad razkosanjem Dalmacije so posebno razjarjeni dalmatinski izseljenci. Njihovi časopisi z ogorčenjem pišejo, da spada ime Dalmacija od sedaj naprej samo še v zgodovino. Beograd se je pohitel, da uredi Dalmacijo v smislu zakona, to je, da jo razseka na štiri dele, ne potrdi se pa, da bi uredil obupne razmere, ki vladajo v deželi. Glad, siromaštvo in strankarski boji bodo deželo spravili na rob propada, v katerega jo bo parcelacija sunila.

Vsi Srbi — generali. «Hrvat» je prinesel to le beležko: Zavezniške armade so se mudile dolgo časa na solunski fronti brez vsakih akcij. Po cela leta se ni na solunski fronti prav nič delalo, ampak so samo jedli se razgovarjali in zavezniški so imeli dovolj prilike, da so se med seboj prav temeljito spoznali. Italijani so opazili na solunski fronti, da je vsaki drugi Grk Spiridion, a med Srbi je bilo največ pukovnikov razvil in izcimil se je iz tega opazovanja pregovor: Tutti Grechi Spiridioni, tutti Serbi colonelli. Odkar je prenehala solunska fronta, je že minulo nekaj let in eden del zaveznikov se je potvoril kar na enkrat v same — generale! Srečna zemlja, ki zamore prehranjevati toliko generalov! Danes se je doslovno evolucioniral italijanski pregovor, ki pravi: Tutti Grechi Spiridioni, tutti Serbi — generali!

Kdo ima prednost? Zagrebški «Obzor» je nedavno zabeležil naslednjo karakteristiko življenja v naši državi: V pravi demokraciji so zakoni in predpisi, po katerih ljudje lahko živijo, delajo in zaslužijo. Kdor izpolni zakonske pogoje in predpise, ta lahko odpre obrt, trgovino, industrijo itd. Pri nas pa tega ni več. Pri nas je vse odvisno od koncesije ministrstva. Kdor ne zna ali pa ne more dobiti te koncesije, ta je izgubljen. Koncesija se dobi z denarjem ali pa s politiko. Dozdaj so uživali Srbi na splošno prednost pred Hrvati in Slovenci. Sedaj bo pa tudi to nehalo, pa bodo lahko samo radikali kot edini državotvorni element živeli, delali in zaslužili v tej državi. Nikdo ni več varen v državi, da bo lahko živel, ker se vedno lahko zgodi, da te vladajoča stranka, če si uradnik, oficir ali sodnik, reducira, če si posestnik, da te parcelira, če si pa trgovec, obrtnik ali industrijalec, ti pa lahko vzame koncesijo ali pa te zadavi z davki.

Onevne novice.

Protič umrl. Pred zaključkom lista smo prejeli iz Beograda vest, da je včeraj, 28. t. m. ob pol štirih popoldne umrl bivši ministrski predsednik, gospod Stojan Protič.

Italija popušča. Predseda Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec je bil ponovno pri zunanjem ministru dr. Ninčiču, da ga zainteresira za nastali težek položaj primorskih Slovencev in Hrvatov. Tudi soboto popoldne je v tisti zadevi obiskal dr. Ninčiča. Minister dr. Ninčič mu je povedal, da ga je dopoldne obiskal italijanski odpravnik poslov Sumonte ter mu izjavil, da je rimska vlada ukinila znano naredbo o italijanskemu učenem jeziku v ljudskih šolah in da je razveljavila naredbo gled slovenskih učiteljev; glede te stvari ostane status quo. G. Sumonte je obenem izjavil, da je rimska vlada poslala prefektu v Trstu naredbo, s katero se razveljavlja dekret od 22. t. m., ki do loča, da morajo slovenski in hrvatski časopisi prinašati vse besedilo tudi v italijanskem prevodu.

Obrtniki! Jugoslovanska Obrtna zveza ima prilikom zbora zaupnikov SLS v Ljubljani, dne 5. novembra t. l. ob 3. uri popoldne v veliki dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12 obrtniško zborovanje. Obravnaval se bo politični položaj, zakon o tak-sah, obrtno šolstvo, in podobno. Med drugimi bo poročal tudi gospod narodni poslanec Skulj. Udeležite se tega zborovanja v čim največjem številu.

Državnim in okrajnim cestarjem naznanjamo, da smo morali iz tehtnih razlogov preložiti občni zbor Stokovne zveze državnih cestarjev na dn 11. novembra t. l., to je eno nedeljo pozneje. Vrši se v Zidanem mostu v gostilni Koren ob pol 9. uri popoldne. Udeležite se ga polnoštevilno! Prijavite svojo udeležbo vsaj štiri dni preje načelstvu v Celje. — Načelstvo Stokovne zveze drž. cestarjev.

Pandur v Dravogradu. Enkrat smo že omenili, da se nahaja v Dravogradu v železniški policijski službi neki Rajković, ki je pravi balkanski tip ter se pri vseh svojih nasilnih delih vedno postavlja z besedami: Najprej kralj, Pašič, potem pa jaz! Od njegovih zadnjih škandalov bodi za sedaj omenjen sledeči: Ko je neki stari hlapec trgovca Heinz koncem pretečenega mesca zapustil službo, je navsezgodaj jutraj, ko je šel na vlak, naletel na trgu na pandurja Rajkovića, ki je bil očitno popolnoma pijan. Stari hlapec je imel v culi zvezane svoje stvari in Rajković ga takoj zgrabi, kaj da ima notri. Hlapec mu razlaga, pandur si pa ne da ničesar dopovedati ter ga začne na divjaški način pretepati s palico. Potem pokliče nekega mimoidočega vojaka ter odvede starega siromaka v občinski zapor. Seveda so hlapca še tisti dan izpustili in ves trg se je škandaliziral nad balkanskim divjaštvom. Škandalozno početje je vendar znano vsem oblastnim organom in zelo značilno ter sramotno je za našo upravo, da tega človeka ne odstrani ter ne prepreči, da upravo tak hajduk spravlja ob dobro ime. Oblast, ki take ljudi na-

mešča v kulturnih krajih, ima sam sebi pripisati, da gine do nje zaupanje med ljudstvom.

Dva Pašiča. Povodom zadnjih svečanosti na dvoru so po Novem Sadu srbski fašisti razbili vsa okna, ki niso bila razsvetljena. Krožili so celo noč po mestu in kjerkoli so dogorele sveče in je nastala tema, so zažvenketale pod udarci in kamenjem šipe. Šipe so pobili tudi velikemu županu in radi tega je bilo par fašistov zaprtih. Tudi v Beogradu so bila okna razsvetljena. Neki opazovalec je pa ugotovil, da pri Pašiču ni bilo nobene sveče in vendar mu fašisti niso oken razbili. Po ulicah, kjer se je vršila bakljada in trla ogromna množica, je pa Pašičev sin delal velike skandale s svojim drvečim avtomobilom. Policaji so bili vsi obupani, pa kdo naj ustavi Pašičevega sina, ki je očitno nalašč drvel po najbolj natlačenih ulicah, vozeč se na neko večerjo. Pravijo, da je nosil tedaj tudi trak nekega novega odlikovanja, o katerem se pa ne ve, kje ga je dobil in kdo mu ga je dal.

Beograd in domača industrija. Imovina tovarne vagonov delniške družbe v Brodu je deponirana v Beogradu pri Narodni banki. Nedavno je tovarna hotela kupiti potreben material za svoj obrat, pa je zahtevala od ministrstva, da ji da potrebno svoto od njenega denarja v Beogradu. Ministrstvo je menda sodilo po sebi in po svojih ter se tudi balo, da bi ti prečani ne porabili denar za nekaj, od česar Beograd ne bi imel nobene koristi, in je poslalo v Brod mesto denarja komisijo, ki naj ugotovi, čemu rabi tovarna denar. Pri celi stvari je to-le: V komisiji so ljudje, ki se v stroki prav nič ne razumejo in ministrstvo jih je poslalo samo za to, da na račun tovarne zaslužijo neka dijet. Tako postopanje se že lahko imenuje ropanje, ali kakor v Beogradu pravijo: «pljačka.» Tovarna vlaga denar, da dela za državo, država ji pa od vloženega denarja nič ne da, ker ji ne verjame. Na tak način ministrstvo lahko uniči tovarno in družbo, denar pa stlači v svoj lastni žep!

Nekaj iz delovanja kontrolnih organov. Naša država je zemlja, kjer je največ kontrolnih komisij, institucij in odborov, kojih naloga je, da nadzirajo delo državnih nameščencev in preprečujejo širjenje korupcije med uradništvom. A vse te naše kontrolne komisije se veliko in v glavni meri brigajo le zase, samo ne za kontrolo in odkritje koruptnih afer. Člani uprave fondov so si na primer razdelili lansko leto med seboj samo na tantijemih 70 tisoč dinarjev. Na vsako sejo, od katerih pa ni trajala nobena dalje nego 2 uri, je prišlo 1700 dinarjev. Na ta način se povišujejo honorarji za čezurno delo, nagrade, dnevnice za potovanja, izplačujejo se razni računi in to vse iz državne blagajne. Imamo razne inšpektorje, ki sami sebi zaračunavajo: dnevnice, posebno nagrado in čezurno delo.

Nova agrarno-sekvestrska afeta. Iz Velike Kikinde javljajo, da kupuje ogromno razsežno posest grofa Bathyanja, ki je pod sekvestrom in meri nad osem tisoč oralov ter najmodernejša gospodarska poslopja, konzorcij radikalnih bogatašev, ki so po večini iz Bačke, a med družabniki je tudi več radikalnih mogotcev in prvakov iz Beograda. Ta prečansko-srbijanska radikalija se trudi potom poslancev, da ukine nad to veleposesitjo sekvester, ukine agrarno reformo in se sama obo-gati z nakupom.

En vzrok preselitve izseljeniškega urada iz Zagreba v Beograd. Veliko se je že pisalo in kritiziralo korupcijsko preselitev izseljeniškega urada iz Zagreba v Beograd. Evo zopet eden vzrok, zakaj se je Srbom tako mudilo s to preselitvijo: v ministrstvu socialne politike so odkrili afero, v katero je zapletenih več uradnikov in nekaj narodnih poslancev. Šef izseljeniškega urada, dr. Nestorovič, ki je obdolžen raznih, protizakonitih dejanj, je bil te dni zamenjan in je moral odložiti dostojanstvo šefa. Eden od uradnikov izseljeniškega urada je obtožil g. Nestoroviča, ker je proti plačilo za celi mesec v naprej izdajal Brodarskemu društvu imena vseh onih, ki bodo dobili potno dovoljenje za Ameriko! Po dva uradnika sta se vedno na hodnikih izseljeniškega urada zaganjala v potnike in izžemala iz njih po pet tisoč dinarjev za eno potnico. Torej zopet en vzrok zakaj so zahtevali Srbi premestitev izseljeniškega urada iz Zagreba v — Beograd.

Industrija v Makedoniji. Beograjska «Politika» nam zelo zanimivo opisuje industrijo v Makedoniji. Tam je nekaj mlinov in nekaj žag, ki pa lahko delajo samo tedaj, če plačajo formalni in dogovorjeni davek «zelenemu kadru» ali hajdukum, ki vladajo po gorah in gozdovih, kamor državna oblast ne seže. Makedonija bi lahko bila naš Misir, a je faktično naš Sibir. Sicer pa tudi v drugih pokrajinah ni mnogo bolje. To kar v Makedoniji odnašajo hajduki, to v Vojvodini in drugih krajih v formi bakšiša odnašajo cariniki in upravniki, tako da je rezultat isti. Domačega kapitala in strokovnih moči nimamo, tuji kapital odbijamo, strokovne moči odganjamo in kako naj torej efektuiramo naše «silno bogastvo.» Dokler bomo policijsko-strankarska država, bomo vedno siromašnejši. Davki se vedno večji, vojska vedno več rabi, produkcija je vedno manjša, a draginja vedno večja. Kmet se zadolžuje in tudi brezposelnost trka na naša vrata. Režim in politika stare Srbije tudi pred vojno ni imela dobrih uspehov, sedaj se je pa ta režim raztegnil tudi čez «bogat kolonije.» Zato padamo vedno nižje in nižje in izhod je seveda samo v temeljiti spremembi sedanjega režima.

Čenjeni in necenjeni. Te dni je poslal beograjski policiji nekdo iz Rumunije pismo, v katerem se odpovršilati čudi, zakaj razpisuje naša vlada na njegov glavo že tri leta nagrado in to radi hajduških razbojništev, katera naj bi bil izvršil on v požarevaškem okra-

ju. On od naše vlade cenjeni hajduk se že nahaja cela tri leta v Rumuniji, kjer si je prislužil z delom nekaj imetka. Pismu je priložil tudi potrdilo rumunske oblasti, da je njegovo življenje neoporečeno. Prosi, naj vlada nikar ne razpisuje naj nagrade, ker je v požarevskem okraju vse polno hajdukov, ki počenjajo, karkoli se jim poljubi. Toliko je razbojnikov v teh krajih, da vlada sama ne ve koliko in še manj pa, kje da so. In ravno na tega v Rumuniji so kazali že tri leta, razpisovali nanj nagrade in zahtevali njegovo izročitev. Notranji minister je že razpisoval nagrade na glave mrtvih hajdukov, a že večkrat cenjene komite je izpuščal na svobodo. Nagrade na glave so pri nas na dnevnem redu, a le redkokedaj katerega res primejo, še manj pa ubijejo. Najbolje bi bilo, da znižajo nagrade na hajduške glave, mogoče se bodo potem razbojniki sami reducirali.

Na ta način je lahko zidati. Kakor znano, se v nobenem mestu ne zida toliko, kakor v Beogradu. Beležijo, da pride v Beogradu zidava hiše še najbolj po ceni in to radi tega, ker so po večini delavske moči zastoj. Da je temu res tako, naj nam služita v pojasnilo sledeča dva primera: upravnik Beograda Manojlo Lazarevič si zida lastno vilo z arestanti, ki delajo čisto zastoj. Penzionirani pukovnik Isaković zida štirinadstropno hišo, a mesto navadnih delavcev ima na razpolago vojak in ne samo take, ki so večši zidarskega, ampak sploh vseh opravil, ki so potrebna pri stavbi. Nikdo se ne bo čudil, ako bo izdalo vojno ministrstvo lepega dne naredbo, potom katere bo zbrano v Beogradu večje število vojakov in arestantov radi zgradb ministrstev. Policija bo proglašala mesto kazni na zapor, kazni na zidarski kuluk.

Cerkveni rop. V Čatežu so vdrli roparji v tamošnje župnijske cerkev. Vlomili so tabernakelj ter odnesli monštranco in dva srebrna keliha. Škoda znaša veliko tisoč dinarjev. V zadnjem času se zelo množijo cerkveni ropi, kar znači da jih izvršuje dobro organizirana roparska družba.

Poneverba denarja. V Skoplju v južni Srbiji se je že dalj časa govorilo, da vlada nered v mestni in gledališki blagajni. Oblast se je nazadnje vendarle zganila in odredila preiskavo. Komisija je pregledala mestno blagajno in ugotovila 190 tisoč dinarjev primanjkljaja. Zaprtih je radi tega več uradnikov.

Pijanec poskušal storiti samomor. Neki stavbeni delavec v Ljubljani se je do dobra nasrkal vinske kapljice; v pijanosti ga je prevzel tak stud do življenja, da je sklenil storiti samomor. Šel je proti Gruberjevemu kanalu, med potjo pa je srečal nekega stražnika ter mu izročil listnico in nekaj drugih stvari, češ: «Tu imate, izročite, kam sliši». Stražniku se je pijani možakar zdel sumljiv, pa mu je sledil. In res ga je dohitel ravno v pravem trenutku, ko je pijani mož stopil na ograjo, ki loči cesto od kanala, vzdignil klubok ter zaklical: «O moja večna svobodna domovina», Ko se je hotel strmoglaviti v kanal, ga je prijala od zadaj trda roka stražnika, ki ga je nato odvedel v policijski zapor, kjer se je mož ohladil ter izjavil, da še ne mara umreti.

Redek slučaj. Že v zadnji «Straži» smo poročali, da vlada sedaj v teh jesenskih dnevih po južnih krajih velika vročina, ki je tudi za te kraje in v tem času redka prikazen. V teh jesenskovročnih dneh so po južnih krajih nevihte z gromom in bliskom. V Bosni se je zgodil te dni za jesen redek in zanimiv slučaj. V selu Mihovljani pri Banjaluki so obhajali god cerkvenega patrona. Popoldne tega dne je nastala nevihta z nalivom in ljudje so se zatekli v gostilno. Med njimi je bil tudi vaški starešina. Čez nekaj časa je šel ta starešina pred hišo, da bi se razgledal po vremenu. Ravno, ko je stopil pred hišo, je udarilo v njo. Strela je razbila nekaj opeke, se odbila in zadela radovednega starešino v črevlje, ki so bili podkovani z debelimi žrebli. Strela mu je bliskovito hitro sezula črevlje in mu jih vrgla v kot več metrov na daleč. Starešina se je seve onesveščen zgrudil na tla. Zdravnik je sicer izjavil, da ni v nobeni nevarnosti, a za nekaj dni je moral v bolnico, katere pa ni dosegel, ampak je umrl že med potjo radi notranjih poškodb.

Srečna občina. Že precej časa je od tega, ko se je pisalo po našem časopisju o zapuščini Dalmatinca Sarga, ki se je izselil v Ameriko in si tam stekel ogromno bogastvo, katerega je pred smrtjo zapustil svoji rojstni občini Milini v Dalmaciji. Te dni je uprava ugodno rešila celo zadevo in vsi občani so preskrbljeni za dolga leta, ker bo občina dobljeno zapuščino obrnila v dobrodelne namene. Ko je dospela v občino radostna novica o ugodni rešitvi zadeve, je zavladalo po celi občini veliko veselje. Uprizorjene so bile razne slavnosti, ki so trajale več dni.

Napad na družino iz maščevalnosti. V Požarevcu sta živel dva kmeta v prepiru. Neke noči se je hotel eden izmed njiju osvetiti svojemu nasprotniku, pa je vrgel skozi okno sobe njegove hiše prižgano dinamitno patrono. V sobi je spal kmet in njegova družina, ki bi bili gotovo vsi mrtvi, da ni bil dinamit pokvarjen ter ni hotel eksplodirati. Maščevalnega kmeta so orožniki zaprli. Na sodišču je priznal, da je nameraval svojega nasprotnika ubiti.

Utonil v vinu. Te dni se je zgodil v bližini Virovitice izvanreden slučaj utoplenja. Posestnik v Antunovcu g. Hermanc je poslal tri svoje halpce, naj stopijo v veliko kad in tamkaj dobro pregazijo tropine, da bo lažje odtočil mošt. Eden od teh hlapcev Andraž Kiš je stopil pregloboko v kad in tamkaj utonil. Ko sta mu prihitela na pomoč njegova dva tovariša, je bilo prepozno — bil je že mrtev.

Dvanajst milijonov škode radi poplave v Banatu. Zadnje dni je zelo močno deževalo po Banatu. Reke in potoki so izstopili radi nalivov in poplava se je razlila

ter razvalovala preko 5 tisoč oralov rodne zemlje. Škoda radi poplave znaša 12 milijonov kron.

Prireditev invalidov pri Sv. Martinu pri Vurbergu. Dne 21. oktobra t. l. se je vršila v gostilniških prostorih gospoda Berlinger v Vešici vinska trgatev, katero je priredilo Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor, pod pokroviteljstvom gospoda Krajnc Mirko-ta, tovarnarja v Framu. Prireditelj je razmeroma dobro uspela in v najlepšem redu. Gospodu Krajncu, ki se je z veliko človekoljubnostjo in požrtovalnostjo ponovno izkazal za blagor in dobrobit vojnih žrtev, izrekamo našo najlepšo zahvalo, kakor tudi vsem p. n. gostom, ki so z darovi in obiskom pripomogli do dobrega uspeha. Udruženje vojnih invalidov, podružnica Maribor.

Učenec Franc Korošec iz Rihtarovc, okraj Gornja Radgona je dne 17. aprila 1923 odšel iz hiše čevljarkega mojstra Jurija Rusa v Sedlačku štev. 13 pri Ptuj in se do danes pogreša. Otrok je 8 let star, suh, blede, ima lase kostanjeve barve, dobre zobe in govori samo slovensko. Kdo kaj o bivališču tega otroka ve, se prosi, da o tem poroča okrajnemu sodišču v Gor. Radgoni.

Planinski koledar 1924. Uredil Fr. Kocbek, založil Br. Rotter v Mariboru. Maribor 1923. Cena 12 D, po pošti 15 D. Dobi se samo pri založniku v Mariboru, Krekova ulica 5. — Že enajstokrat nas obišče Planinski koledar v svoji okusni obliki in vsakokrat nam priinese kaj novega. Če tuptam kakšen članek iz pretečnega leta izpusti, priinese kot nadomestilo gotovo kaj aktualnega. Namesto vremenskega ključa ima letos sliko Konja iz Sav. alp; novi so tudi oddelki: Mednarodni brzojavni ključ, zdravstveni nasveti turistom, kako naj ravna pri poškodbah, zdravstvene nepravilike na potu. Pri T. H. Skala in pri Jugoslovanskem Zimskošportnem Savezu v Ljubljani so pravila izpuščena, ker so itak lani bila tiskana; novo je poročilo: Nakladna zadruga hrvatskih planinarov. Dober pa je hišni red v planinskih kočah, ker nekateri turisti jako radi pozabijo nanj. Nov je kroki za Pohorje, predelan oni za Triglav. Nov je tudi seznam krajev, ki imajo spominske knjige in štambiljko. Seznam planinskih koč je tuptam malo predelan, na primer pri Ruški koči novododan odstavek: Izleti. — Vodnik za slovenske kraje je pomnožen za kakih 85 imen, oziralo se je tudi na Kozjak in Remšnik, več novih višin je tudi iz Pohorja. Ker pa sestavek gora ni natančno po abecednem redu, se je zgodilo, da ima na primer Trentsko planino dvakrat, tako tudi Ljubnik, ki je tudi že s prejšnjo pisavo «Lubnik» naveden. Potem so tudi tuptam poprave (?) Sv. Jošt, Kranjski Rigi, je imel lani 845 m, letos ima 860 m. Kuk v Karavankah je lani imel 1417 m, letos ima 2417 m. Sv. Pankracij, ako je to oni na Radlju nad Remšnikom, je 900 m visok ne 790 m, tudi ne samo 700 m, kakor je tiskovna pomota tudi v Šematizmu lavantinske škofije za leto 1920-21. Opustite vendar čudno spakedranko «Marbek», ki vsaj tako nemško diši, kakor pravilni in zgodovinski «Marnberk». Ako si nekateri prilastujejo, sto in stoletna zgodovinska dejstva na glavo postavljati, ali z eno potezo zatreti, pustite njim njihovo zabavo; resni človek se vendar ne bo oziral na nje. Sicer to le mimogrede. Po vsebini in obliki in tudi po ceni v današnjih razmerah se koledar zelo priporoča. Zato pa sezite po njem, da gospod založitelj in urednik ne bodeta za svoje delo še imela gmotne zgube!

M. Ljubša.

Iz Maribora.

IZ SEJE MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA

26. oktobra 1923.

Točnosti zopet ni bilo nobene. Ob 7. uri bi se imela seja pričeti, pa ni bilo obč. svetnikov. Navzoči so bili le štirje svetniki Slov. ljudske stranke, en demokrat in en socijaldemokrat. Drugo je vse manjkalo. O županu seveda ni bilo ne duha ne sluha. Najbolj čudno pa je bilo to, da niti lažnjivih poročevalcev «Jutra» in «Tabora» ni bilo.

Še le s polurno zamudo otvori župan sejo. Najprvo ima župan tričetrtturno podučno predavanje o avtonomiji mestnih občin. To predavanje je bilo seveda za obč. svetnike socijalistične stranke, ki še teh reči dozdaj povečini niso vedeli. Bila je prava ljudska univerza en miniature. Nato še prečita župan eno resolucijo na vlado glede varovanja samouprave občin, nadalje protest proti temu, da vlada ni sprejela Maribora med avtonomne občine ter protest proti neki točki drž. proračuna, po katerem bi občine, ki pobirajo kako trošarino ne smeje pobirati nobenih doklad. Vse to se soglasno sprejme.

Osební kolodvor na Teznu si želi ljudstvo. Železnica bi ga postavila, če bi interesiti kaj prispevali. — Stroški bi znašali okroglo 120.000 D. Sklene se, da občina ne prispeva nič, dokler se tezenska občina noče združiti z mestom.

Oj, te drage kasarne! Svoj čas sta stavbenika Glaser in Nasimbeni cenila naše kasarne. Zdaj zahtevata za to vsak 35.000 K. Obč. svet je bil mnenja, da je treba plačati to, pa mirna Bosna.

Dijaški kuhinji se dovoli 10.000 D podpore. Dijaški večerji pa ne, ker župan dotične prošnje še ni dal odseku.

Smetanova ulica dobi provizoričen kanal, ker so tam vodne razmere ob deževju že neznosne.

Proda se Nipiču te Pukšiču dve mali parceli za pozidavo hiš, ki pa se 15 let ne smejo prodati.

Maserka v kopališču dobi kakor maser takso 4 din. od osebe. Če bo le zadovoljna, posebno pri slabem obisku.

Bahun se boji za mesarja Drogenika, ki seka na

Rotovškem trgu meso tvrdke Markovič po znižanih cenah. Pravi, da so se vsi mariborski mesarji zarotili zoper Drogenika, da ga morajo uničiti. Župan pa nima tega strahu in misli, da je Drogenik osebno čisto varren. Če pa hočejo drugi mariborski mesarji z njim konkurirati v cenah ter meso še cenejše prodajati kakor Drogenik in če Drogenika s tem mislijo uničiti, je pa to treba le pozdraviti.

Dr. Lajnsič kontra dr. Pfeifer. V soboto se je pričela razprava o tožbi okr. glavarja dr. Lajnsiča proti namestniku velikega župana Jr. Pfeiferju radi razžaljenja časti. Med obema se je začel velik boj, ker bi bil dr. Pfeifer že svojčas rad postal okr. glavar v Mariboru, kjer mu je pa bil na potu dr. Lajnsič. Ko je bil dr. Lajnsič na dopustu, se je povročila od gotove strani njegova premestitev v Ljubljano. Ob enem pa so se raznesle po Mariboru govorice o poneverbah pri prehranjevalnem uradu, ki ga je vodil dr. Lajnsič. Dr. Lajnsič je o tem zvedel na Dunaju, se je takoj vrnil v Maribor ter začel iskati material za tožbo zoper dr. Pfeiferja, od katerega so izvirale navedene vesti. O razpravi sami še danes ne bomo govorili. Prebrana je bila obtožnica zoper dr. Pfeiferja, nato je odgovarjal njegov zastopnik dr. Müller ter skušal iznesti potreben material za dokaz resnice in končno je govoril okoli poltretjo uro dr. Lajnsič sam, ki je pobijal dr. Müllerjeve trditve. Ob dveh je sodnik Vrabl preložil razpravo na nedoločen čas, ker ga je dr. Müller odklonil kot sodnika. V podrobnosti se ne bomo spuščali danes, ampak najbrž še le takrat, ko se bo razprava nadaljevala, ker o zadevi hočemo svoje čitatelje zelo natanko poučiti.

Radikalija med železniškim uradništvom. Odkar je prevzela država južno železnico, se je začela tudi radikalija širiti med uradništvom. Še pred dnevi najbolj navdušeni policajdemokratje in narodni socijalisti se prekrstijo kar preko noči v radikale. In to ne iz prepričanja, ampak radi koritarstva. Vsak železniški uradnik ve, da se bo sedaj tudi pri bivši južni železnici začela korupcija, kot je bila doslej nekaj vsakdanjega na hrvatskih in srbijanskih progah. Ako pa človek uganja korupcijo, mora biti zavarovan proti morebitnim kaznim in to se lahko zgodi edinole, ako je poškrabljen z blagoslovljeno vodo radikalije. Največ novih radikalov se rodi pri mariborski kontroli dohodkov v oddelku IX. Ta gospoda bi namreč rada ven na progo kot načelniki postaj, kajti v položaju postajnega načelnika se najlože kaj zaradi tako po strani in na po naših dosedanjih pojmi nedovoljen način. Postajni načelniki radikalne barve, bi radi postali gospodje kot: Buc, Franke, Majerič, Arnuš itd. O radikalnem krstu med železniškim uradništvom še bomo poročali.

Razprava proti orjuncem, ki so razbili februarja t. l. Cirilovo tiskarno, se bo vršila 16. in 17. nov. pred senatom.

V proslavo petletnice osvobođenja je priredil večeraj Češki klub v Mariboru svečano mantinejo. Na slavnosti, katero je posetilo najodličnejše mariborsko občinstvo so sodelovali: vojaška godba, Glasbena Matica, gospa Brandl-Pelikanova in člana tukajšnjega Narodnega gledališča, gđc. Vladimirovna in gosp. Aleksa.

Največje hrvatsko pevsko društvo Lisinski, ki je že lansko leto enkrat pelo v Mariboru, priredi tudi letos dne 4. novembra t. j. prihodnjo nedeljo velezanimivi koncert v Mariboru. Tokrat bo proizvajalo največjo cerkveno skladbo Palestrina: «Missa papae Marcelli» in še štiri druge njegove skladbe. Pevski zbor Glasbene Matice v Mariboru opozarja čč. duhovščino in vse pevske zборе po deželi, da naj ne prezrejo tega koncerta. Vršil se bo v nedeljo zvečer ob 20. uri, tako, da se ga vsakdo lahko udeleži in se isti večer še vrne domov. Hrvatski listi ne morejo dovolj prehvaliti tega koncerta. Tako na primer piše «Jutranji list» v Zagrebu: «Lisinski more vse, in ni pretirano, če se reče, da take produkcije ne doživljajo največji glasbeni centri.» K «Missa papae Marcelli» naj še pripomnimo, da jo je skozi dolga stoletja, do Mozarta, pela edinole Sikstinska kapela v Rimu, kjer so jo čuvali skrbno kot punčico v očesu. Še le ženijalnemu Mozartu se je posrečilo, da jo je po posluhu natanko kopiral in zanesel v širni svet.

Mlinar in njegova hči. žaloigro v petih dejanjih uprizori Ljudski oder na dan Vseh svetnikov v sredo, dne 31. oktobra, ob 20. uri zvečer v Lekarniški ulici št. 6-1. Vstopnice v predprodaji se dobivajo vsak dan od 18 ure naprej. Občinstvo opozarjamo na to času primerno predstavo.

Alkohol ga je tako podivjal. Iz Brezij pri Mariboru smo prejeli: Pri nas je že nekaj časa učiteljval na naši šoli vsem znani Maks Zemljč. Pil in pil je kakor žolna, le malokedaj ga je videl kdo treznega in razodnega. Kot vedno pijan je bil siten kot kaka podrepna muha, se je rad prepiral, delal zdražbe in se tudi pretepaval po gostilnah in doma v družini. Kmetje iz Brezij in Zrkove so se ga naravnost bali, ker je za vsako malenkost letal na sodnijo, tožil in povzročal ljudem nepotrebne stroške. Prebivalstvo je bilo tega sitnega alkoholika sito do grla in je večkrat prosilo, naj se ga prestavi kam drugam, kjer ne bo imel tolikanj prilike za pijančevanje. Vse tozadavne prošnje so bile zaman, Makso Zemljč se je držal Brezja do petka dne 26. t. m. Ta dan pa se je zgodilo pri nas in sicer pri Zemljču nekaj, česar mi Brezjani nismo vajeni, najmanj pa bi pričakovali kaj takega od vzgojitelja naše dece. Žena pobežkega zidarskega mojstra Kotnika je posodila pred nekaj časom Zemljču 2 tisoč dinarjev. Zemljč seve pri zapravlivosti denarja ni vrnil in bil obsojen na rubež. V petek popoldne sta prišla rubit Zemljčja Kotnik in eksekutor. Ko je Zemljč videl oba v svojem stanovanju, je zagrabil za revolver. Eksekutor se je ustra-

šil divjaka in jo ubral skozi vrata. Uteči je hotel tudi Kotnik, a je hotela usoda, da je obvisel za suknjo na kljuki. Zemljič je ustrelil in smrtno zadel Kotnika v srce. Nato je Zemljič pobegnil, kakor sam pravi z namenom, da sam sebe ustrelji, a si je premislil in vrge revolver v Dravo. Aretirala ga je policija v Mariboru in predala sodišču, kjer je obtožen radi umora. «Taborovo» poročilo o zločinu Zemljiča je popolnoma in namenoma zlagano, ker je Zemljič goreč mladinski policajdemokrat, znani dopisnik in podlistkar «resnicoljubnega» «Tabora».

V mestni občinski mesnici na Rotovškem trgu v Mariboru se prodaja od 25. oktobra naprej dnevno goveje meso po znižani ceni, to je, 1 kg 15 D do 17 D.

Mesto venca na grob dekanu in tovarišu Ozmeču je daroval g. župnik M. Štrakl Zgodovinskemu društvu za izdajanje historičnih spisov 100 D. Iskrena hvala. — Zg. dr.

Cestni prometni predpisi. Mestni magistrat razglasi: Na mestni magistrat prihajajo številne pritožbe, da imajo nekateri trgovci v mestnem okolišu njihove senčnike pred trgovinami tako nizko napravljene in deloma ob straneh z navpično visečimi krili opremljene, da se promet po pešpotih, ozir. trotoarjih zelo ovira. Vsled tega se strogo opozarja na določila cestnih prometnih predpisov z dne 5. maja 1905 št. 4632, glasom katerih morajo biti premikajoči senčniki, (solčne plahte) nad izložbenimi okni, razložbenimi omaricami, portali itd. z njihovimi sklepi in okraski najmanj 2,10 m nad trotoarjem pritrjeni. Njih napušč — v nobenem slučaju čez 2 m — sme biti k večjemu tolik, da se nahaja zunanji rob senčnika še 30 cm od zunanjega cestnega roba proti stavbi črti oddaljen. Navpično viseča stranska krila so prepovedana. Predstojeca naredba se vnovič razglasi s pripombo, da se bo proti lastnikom trgovin, kateri gornjim predpisom tekom 2 dni ne bi ugodili, uvedlo kazensko postopanje.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

59

«Sedaj pa», je hlastno začela Margareta, komaj da je odšel Jellyband, «hitro na dan z vašimi novicami!»

«Nimam mnogo več povedati. Vihar je tako silen, da si nobena ladja ne upa iz pristanišča. To je nesreča za nas. Pa tudi sreča. Kajti enako kakor midva, mora čakati na lepo vreme tudi Chauvelin.»

«Morebiti pa se je odpeljal iz Dovera že pred viharjem!»

«Bog daj, da bi bilo tako! Potem bi sedaj že gotovo ležal kje na dnu morja. Pa bojim se, da se naše pobožne želje žal niso uresničile. V pristanišču so mi zatrjevali, da že več ur nobena ladja ni odplula iz Dovera. Zvedel sem tudi, da je danes popoldan prispel nek tujec in popraševal za jadrnicami, ki bi potovale v Calais.»

«Torej mislite, da je še v Doveru?»

«Gotovo! Ali naj ga kje počakam in mu porinem meč med rebra? To bi bil najenostavnejša rešitev vseh težkoč.»

«Nikar se ne šalite! Umor na angleških tleh —! Le v prelepi Franciji je dovoljeno moriti ljudi v imenu svobode in bratstva!»

Vdala se je v neizprosno usodo. Sedla sta k večerji, ki pa Margareti ni kaj posebno dišala. Preveč je bila razburjena in njena glava je bila je bila prepolna misli in načrtov in boječih skrbi.

Andrej je poskusil vso svojo zgovornost, da bi jo razvedril. Pripovedoval ji je o «Dušici» in o njegovih drznih činih. Oči so se ji zableščale od navdušenja in ljubezni, ko ji je pravil o njegovi pogumnosti, njegovi iznajdljivosti in brezprimerni pretkanosti, srečen in vesel smehtljaj ji je razjasnil lice, ko je čula, kako je preoblečen v staro, odurno babnico peljal grofico Tournay in njena otroka skozi pariške barikade. In prisrčno se je nasmejala, ko ji je razlagal, kake težave ima Percy da našemi in skrije svojo orjaško, širokoplečato postavbo, ki mu je pri njegovih različnih vlogah delala vedno največjo preglavico.

V takem pripovedovanju je minila ura. Pa še je bila polovica dolge noči pred njima in vihar se še vedno ni hotel poleči. S strahom je mislila Margareta na dolge ure čakanja in bedenja.

Kje je Percy sedaj, se je popraševala. Andrej je sodil, da je še pred viharjem dosegel francosko obrežje, ali pa da vobče ni odplul in da varno leži kje v kakem skritem zalivu ob angleškem obrežju. Vsekakor je bila «Zora» močna, trpežna jadrnica, njen kapitan je bil izkušen mornar in ni se bilo treba bati nesreče.

Polnoč je že bila, ko je končno Margareta odšla v svojo sobo.

XXI.

NA SLEDU.

V poznih popoldanskih urah drugega dne se je šele podelil vihar. Mesto njega je zapihal udoben severozapadnik, poslan kakor nalašč za na pot čez «Rokav» v Francijo.

Kako je Margareta preživela tisto noč in dolgi dan v «Zadovoljnem ribiču», tega pozneje sama ni več vedela. Ko se je zibala brhka jadrnica zunaj na valovih in so izginjale bele doverske skale v morju, tedaj se ji je zdelo, da je sanjala v Jellybandovi hiši dolge, mučne, nemirne sanje.

Pa prestala je. In ko je legal večerni mrak na valove, so zasijale v daljavi prve lučice Calaisa. Pol ure pozneje je stopila Margareta na francoska tla.

Calais je najživahnejše pristanišče Francije za izvoz na Angleško. Tudi v tistih dneh promet vkljub revo-

luciji ni zastal. Angleški trgovci so pogosto prihajali v Calais. Zaradi visoke carine, ki jo je Anglija postavila na vino in na žganje, je živahno cvetelo tihotapstvo, — v veliko veselje calaiskih trgovcev in meščanov, ki so angleški vladi privoščili izgubo, sami pa so dobro zaslužili.

Zato se nihče ni mnogo zmenil za Margareto in za Andreja, ko sta stopala po slabo razsvetljenih ulicah, kvečjemu da se je tu in tam kedo obrnil za tujcema, oblečenima po angleški modi, in ju počastil s polglasnim «Prokleti aristi!» ter zasodil, da sta prišla kupovat tihotapsko blago za zamegleno Anglijo.

(Dalje prihodnjic.)

Duhovnik vpokojenec išče za takoj v Mariboru večjo solčno prazno sobo, eventuelno s predsobo. Uprava «Straže». 3—1

Soba za dva gospoda se dobi takoj pri gospej Allmaier, Trubarjeva ulica 5, dvorišče, I. nadstropje 7. 661

Proda se kompletno pohištvo pri Schenker in Comp., Meljska cesta, v sredo ob 9. uri. 659

OGLAŠE
REKLAME ZA
SVE SVIJEJSKE
OGLASNE ORGANE
PRIŠTEDNJA
VREMENA
POSILA
NOVCA
Publicitas
d. d.
ZAGREB
GUNDULICEVA UL. 11
TELEFON 13-07

Inserirajte!

KUPUJE
se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki
KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko suknjo in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke; blago iz priznane najboljših tovarn.

Novo došlo!

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16
Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča s enkratnim nakupom!

Cenjenemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo

s 25. oktobrom

cene vsemu blagu

znižali za 15%

Vsakdor, ki si hoče svoje potrebščine za jesen in zimo po res nizkih cenah nakupiti, naj torej ne pozabi si pred nakupom ogledati našo zalogo.

MASTEK & KARNIČNIK, in modna trgovina Maribor, Glavni trg 16.